

NOTRANJEC

Izhaja vsake soboto

in velja po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K. Posamezne številke po 10 vin. Na naročbe brez denarja se ne oziramo. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani, Breg št. 12.

GLASILO
KMETSKE STRANKE NA NOTRANJSKEM.
Inserati

se računajo za celo stran 36 K, za $\frac{1}{2}$ strani 25 K, za $\frac{1}{4}$ strani 18 K, za $\frac{1}{8}$ strani 9 K, za $\frac{1}{16}$ strani 5 K, $\frac{1}{20}$ strani 3 K. Pri večkratni objavi primeren po-
pust.

Vesele velikonočne praznike želi vsem naročnikom in prijateljem Uredništvo „Notranjca.“

Volitev v vipavskem in idrijskem sodnem okraju.

Če se je kedaj izkazalo, kako krvavo nam je treba podrobne politične organizacije v idrijskem, še veliko bolj pa v vipavskem sodnem okraju, bilo je jasno to ob dopolnilni volitvi za deželni zbor. Kako se je razvilo kandidatno vprašanje na napredni strani, o tem ne gre tu poročati, vendar smo mnenja, da bi bila stvar vsa drugačna, če bi imel vipavski sodni okraj zdravo okrajno organizacijo, ki bi uvedla disciplino ter odpravila malenkostno obzirnost, popustljivost in zavidnost. Sicer pa je na klerikalni strani bilo dokaj slabše, kajti kako so oni lovili kandidata, to je bilo zabavno. Končno so dobili moža, ki je lahko hvaležen pomirjenemu tonu naprednega časopisja, da ni posvetilo v njega znano preteklost, ki bi ga volilec v intimno luč postavila.

Slednjič bi bila na napredni strani vladala edinost za kandidato g. Grudna, a bilo je prepozno ter se je zato končno opustilo postaviti kandidata. Nekateri volilci (119) so vkljub temu oddali glas g. Grudnu. Klerikalci so zadnjih 14 dni besno agitirali boječ se, da naprednjaki nenadoma napadejo okraj, a zbornali so le 795 glasov.

Naprednjaki naj bi zdaj pristopili na ustanovitev političnih organizacij in sicer za vipavski sodni okraj in za kmetijske občine idrijskega sodnega okraja. Brez dvoma je, da se v obeh okrajih nahaja obilica za vodstvo sposobnih mož.

V idrijskem okraju se bodo obrnili naši vrli možje iz Godoviča, Spodnje Idrije, Jeličnega vrha in Žirov. Pa tudi v krajih, ki veljajo zdaj za klerikalne, bodo našli obilo prijateljev. Dokaz temu krepko število

glasov, ki jih je Gruden brez agitacije dobil v Črnem vrhu. Kmečko-politična organizacija bo v tem okraju krepka.

Pa tudi na Vipavskem se da v življenje poklicati močno društvo. Gradiva za shode je dovolj. Če bomo hoteli, da se klerikalna vlada ozira na ta zanemarjeni okraj, bo treba krepko klicati našo pravico na raznih javnih priredbah.

V tem znamenju bo prepored obeh sodnih okrajev mogoč in zagotovljen.

Politične vesti.

Volitev na Vipavskem. Perharc je dobil 795, Gruden 119 glasov.

Deželni poslanec Ivan Plantan je odložil svoj mandat, ker iz raznih razlogov ni bil priljubljen v lastni stranki.

Nadučitelja Žirovnika iz Št. Vida nad Ljubljano hočejo klerikalci spraviti iz Št. Vida na stara leta. Očitati mu niso mogli ničesar. Največji greh je bil, da je Žirovnik kandidiral proti njega visokosti dr. Žlindri in, da je enkrat v nadaljevalni šoli vprašal učence, če je res to, kar se je lagal „Domoljub“ o njem, da je agitiral v šoli pred istimi vajenci. Ljudstvo ima Žirovnika rado in ga ne pusti iz Št. Vida.

Narodna stranka na Štajerskem postavi v 7 okrajih kandidate.

Vojna nevarnost je končana. Tudi Črna gora se je sedaj sporazumela z Avstro-Ogrsko. Cela reč je to našo državo stala 800 milijonov kron. Rezervisti pridejo koj po veliki noči iz Bosne in Dalmacije nazaj.

Dopisi.

Iz Žirov. Deželnozborske volitve so se letos končale brez vsake agitacije od strani naprednjakov. Klerikalci so sklicali par shodov in strastno agitirali.

Mi pa smo si mislili: čemu bi se ubijali in ponepotebno čas tratili z volitvami, večino v deželi imajo itak klerikalci; pustimo, bomo videli, kaj bodo napravili. In tako smo večinoma ostali doma. Od 315 volilcev jih je volilo le 94, trije glasovi so bili razcepljeni. In tako so dobili kaplanovi „junaki“ večino, na katero pa navzlic njih agitaciji in naši brezbriznosti ne morejo biti ponosni. Klerikalci imajo sedaj krmilo deželne vlade v rokah in že delajo dolgove, kajti 10 milijonov je že nekaj, toda zapomnijo naj si naši kmetje, osobito hribovski, da od teh milijonov ne dobe ničesar, pač pa bodo imeli veliko čast, plačevati večje deželne doklade. Mogoče jo je zadel oni volilec, ki je napisal na volilni listek poleg kandidata Ivana Grudna, kmeta na Jeličnem vrhu, tole:

Jaz volil bom Grudna,
ki samostojen je kmet;
če je tudi od farjev
zaničevan in preklet.

Večina bo farška
Perhavca zvolila;
samostojnost, zavednost
nanovo razbila.

Mi reven smo narod
in bodemo še,
dokler bodo popi
vladali vse.

Svobodnjak.

Iz Matenjevasi. Pevsko društvo „Javornik“ je priredilo 1. aprila poučen izlet v Ljubljano, katerega se je vdeležilo 15 oseb. Ogledali smo si najprvo mestno elektrarno, kjer nam je g. inženjer Ciuha jako poljudno razložil delovanje posameznih strojev in drugih naprav.

Potem smo odšli v mestno plinaro. Tu nam je zelo natančno razkazoval in opisoval gosp. Kenda način prirejanja svetilnega plina, posebno nas je zanimalo čiščenje plina mehničnim in kemičnim potom. Še dopoldne smo si ogledali tudi muzej. Izprevideli smo, da bi bilo skoro brezpomembno ogledovanje brez dobrega razlagatelja. Vsled tega čutimo dolžnost, se zahvaliti gospici Kobalovi, ki se je potrudila zanimivo in poučno opisati vsak predmet in njega pomen, oziroma izvor. Popoldne smo si ogledali c. kr. tobačno tovarno, kjer nismo vedeli, bi se li bolj čudili kompliciranim strojem in njih izvrstnemu delovanju, ali izredni spretnosti delavstva. Čisto ozračje in jasno nebo nas je zvalo na Grad, kjer smo si s stolpa ogledali lepo mesto in okolico s planinami v ozadju. Zvečer smo posetili slov. gledališče, kjer se je predstavljala drama „Ben Hur“. Nikakor pa ne smemo pozabiti se zahvaliti slav. pevskemu društvu „Ljubljanski Zvon“, ki nas je prav bratski sprejelo v svojo sredo, kjer se je zapelo par pesmi pod spretnim vodstvom predsednika g. Zirkeleba. Odpeljali smo se z vlakom opolnoči v prijetni zavesti, da smo videli dokaj poučnega in zanimivega.

Iz Kala. V naši, pred časom klerikalni podjarmljeni vasi smo začeli polagoma prosteje dihati. Pomlad se je pričela, ter nam daje upanje, da se bo vsa narava preoblekla. Tudi naša vas se je, za časa ravnokar minulih vaških podžupanskih volitev, oblekla v drugačno obleko, kakor je bila dosedaj. Izvoljeni so

Listek.

Povest o fižolu v čevljih.

(Slovaška.)

Ubog slovaški hlapec Janko, ki je služil pri gospodu župniku že nekaj let, je postal zadnje čase zelo nezadovoljen in nepotrpežljiv. Plača je bila majhna in z delom ni bil zadovoljen. To je zapazil tudi gospod župnik. Ko je še poštena kuharica „ponižno“ javila, da je Janko pravil v hlevu delavcem, da „gospod“ lahko govori o potrpežljivem prenašanju bede, katere sam še ni skusil, sklene gospod župnik, da Janka pošteno poduči o krščanski potrpežljivosti, da bi mu ne očital več blagostanja.

Zjutraj mu reče:

„Janko, vstani, greva k čudodelni kapelici!“

Janko sezuje cokolje, obuje škornje ter reče:

„Sem že gotov, gospod župnik.“

„Nisem tega mislil tako,“ reče župnik. „Midva pojdeva tako, kot na božjo pot. In da bo Devica Marija imela z nama veliko veselje, bova nji v čast prenašala malo telesnih težav. Nasujeva si na pot malo fižola v čevlje.“

Janko debelo pogleda, ko zasliši o tem novem načinu pobožnosti, in ko vidi, kako gospod župnik vsiplje iz pripravljene skledice fižol v svoje čevlje,

vzame vzdihujoč drugo skledico in ga tudi nasuje v svoje škornje, Tako pripravljena odrineta na pot.

Ko prehodita kos pota, se začne Jankovo lice spreminjati. Grizel si je ustnice in stiskal pesti, a samo župnikova prisotnost ga je odvrčala od tega, da ni klel. Nazadnje se ojunaci in reče:

„Ali velečastitost še ni nič utrujena?“

„Jaz?“ reče župnik. „Kaj si pa misliš? Jaz sem svež, kot riba.“

„Tudi noge vas nič ne bole?“

„Kaj meni mar noge? Devici Mariji na čast prenesem kakoršnokoli bolečino!“

Ubog Janko, spodbujen s takim vzgledom krščanske potrpežljivosti, stisne zobe in pesti, da to vendar-le vzdrži. Toda vse zastonj. Fižol je bil trd, da se mu je v živo meso zadrl. Naredi še par korakov ter vzklikne:

„Bog se me usmili, jaz tega ne vzdržim nič več, moje uboge noge. Vse so že krvave.“

Toda župnik reče:

„Vidiš, kakšen večer nezadovoljnež si! Ali jaz kaj pravim? Ali kaj kričim o kakih bolečinah? Vidiš, kako pri meni duh premaga telo, ker imam trdno voljo. Ko se spomnim, da je Gospod Izveličar za nas grešnike trikrat padel pod težkim križem, sem vesel, da morem na božji poti nekoliko bolečin prenašati.“

In obrne Janku hrbet ter zakorači naprej, kot bi bil mlad junak.

bili sami odločni neustrašeni možje, katerim je bilo žalovanje gosp. župnika Lenasija v naši domači cerkvi glede te stvari deveta briga. Toda nekoliko dalje. Za časa volitev se g. župnik ozira na domače ljudi, ali kadar je kaj zaslužiti, tedaj jih ne pozna. Saj je dosti sposobnih mizarjev v naši košanski dolini, ki radi zaslužijo. Ni potrebno mizarjev iz daljnih krajev, ali je to ljubezen do bližnjega?

Iz Logatca. Javna ljudska knjižnica prav lepo napreduje. Že sedaj je nad 50 članov. To pa seveda jezi g. kaplana in tudi g. župnika. Pri vsaki priliki ruje g. kaplan proti vsemu, pri spovedi, kakor tudi pri velikonočnem izpraševanju. Pri velikonočni spovedi ni dvema dekletoma dal odveze, ker hodita v čitalnico po knjige. To je pa že vendar od sile! Ali hočete, da izostanemo od spovedi? Kaplan učencem in učenkam zabičuje: „Ne hodite v liberalno čitalnico po knjige, pojdite rajši v naše izobraževalno društvo!“ Tak pritisk na učence v šoli. Ali so v vašem izobraževalnem društvu knjige žegnane, ali kaj? Da, celo vrlega učenca IV. razreda je pri krščanskemu nauku postavil, češ, da za „Sokole“ agitira. Ob cerkvenika in organista smo tudi v Dol. Logatcu. Na cvetno nedeljo smo bili pri podružni cerkvi brez petja in orgljanja. Župnik se je proti neki ženski izrazil takole: „Ta Šebenikov bi že bil za mežnarja, pa ga kuga, ki je pri Sokolih, podpihuje!“ Klerikalci so marsikaterega odpravili, sedaj naj jih pa še dobijo, da ne bomo več na praznike pri tihih mašah.

Toda Janko leže v cestni jarek ter vzklikne:

„To je nemogoče, saj bi tega niti vrag ne izdržal. Vi si gotovo niste nasuli fižola v čevlje!“

„Kaj, ti se upaš dvomiti v mojo pobožnost! Kaj nisi sam videl, kako sem ga usipal v čevlje? Samo zaradi moje trdne vere in potrpežljivosti nimam nič ranjenih nog!“

„Temu ne verjamem,“ reče Janko, „pokažite mi svoje noge.“

„Ti ne verjameš? Poglej!“ in gospod župnik sezuje čevelj ter pokaže Janku nogo, kjer res ni bilo niti sledu po otisku.

„Vraga bi verjel!“ vzklikne Janko in pograbi župnikov čevelj. Takoj je videl, zakaj je župnik tako krepko koračil brez bolečin: gospod župnik si je sicer nasul v čevelj fižol, toda — kuhanega.

H kapelici nista šla. Vrnila sta se domov, kjer jih je čakala častita kuharica.

„Torej kaj si se naučil na potu, Janko?“ vpraša kuharica radovedno.

„To,“ odgovori Janko, „da so križi in težave človeškega rodu, kot fižol v čevljih: težko in z bolečinami se hodi z njimi po svetu. Toda ti, ki nas uče, da je to potrebno, da moramo vse to potrpežljivo prenašati in se ničemur upirati, skuhajo svoj fižol na mehko, da jih v čevljih ne tišči.“

Pretečeni teden je tukaj neki agent prodajal neke knjižice „Ljubezen in maščevanje.“ Vsakemu, komurkoli bi ponujal te izmišljotine, naj mu pokaže vrata. Ti nemški ptiči si katero izmislijo, potem pa v slovenskem jeziku prodajajo, samo da vlečejo slovenske groše. Gospica Mici Mezetova je podarila čitalnici več lepih knjig, za katere se ji odbor lepo zahvaljuje

Domace vesti.

Pretečeni ponedeljek je izročila deputacija, obstoječa in gospodov dr. Vilfana in Kunstlja častnemu članu gospodu finančnemu komisarju Valentinu Žunu v Logatcu diplomu, katero mu je poklonil občinski zastop mesta Radovljice. Izdelana je v secesionističnem slogu iz mavca in predstavlja vodovodni spomenik na glavnem trgu. Poleg spomenika stoji Gorenjka v narodni noši, držeča v roki kupico in nazdravljajoča slavljencu. Diploma je v rdeče barvanem okvirju, ki ga krase lipovi okraski. Delo dela vso čast mojstru gospodu Josipu Pavlinu v Radovljici.

Za „Sokolski dom“ v Postojni so darovali: ga. Ivanka Jurca nabrala v hotelu „Ribnik“ pri ribjem lovu K 7—, in o priliki godovanja tamburaških Franceljnov istotam K 470. Živela vrla nabiralka in darovalci! Vsem srčna hvala in na zdar! Bratje Sokoli spomnite se tudi za piruhe Sokolskega doma. Na zdar!

Odbor telovadnega društva „Sokol“ v Postojni izreka tem potom slavnemu ravnateljstvu „Notranjske posojilnice“ v Postojni najiskrenejšo zahvalo za velikodušni dar 100 K, ki jih je blagovolilo darovati o priliki zaključka letnih računov sklada za „Sokolski dom.“ Za odbor: Fran Paternost, t. č. starosta, Fran Kutin, t. č. blagajnik.

Postojnskemu katehetu Ažmanu ne ugaja telovadna obleka, ki jo ima ženski oddelek „Postojnskega Sokola.“ Opetovano se je že v šoli izrazil, da je sramotno za deklice, ako nosijo telovadne hlače. Gotovo ne ve naš katehet, da so te hlače tako prikrojene, da se skoro nič ne razlikujejo od navadnega krila. Tu pokaže zopet katehet, da je slab pedagog, ker še ne ve, da se telovadba vedno bolj in bolj goji, in da je tudi na šolah obvezni predmet. Ker v Postojni ljudska šola nima telovadnice, so stariši učenek in učencev še hvaležni, da je „Sokol“ prevzel to nelahko nalogo, da poučuje brezplačno njih otroke telovadbo, da se tako telesno in duševno krepijo in razvijajo. Ko bi bil ženski telovadni odsek „Čuka“ v Postojni, bi bilo vse v redu. Saj se poznamo, kaj ne da gospodin Ažmane?! Tudi za Vas bi bilo bolje, ako bi svojčas obiskovali dr. Oražnov zavod. Povemo Vam pa, da tudi Vam ne pristoja prav nič dolgi talar, še manj pa ugaja nam ta nošnja, ki nas često spominja na ženska krila. Zdravi!

Notranjska posojilnica v Postojni je izvolila na svojem občnem zboru dne 4. t. m. sledeči odbor: gg. Gregor Pikel, ravnatelj; Šeber Maks, blagajnik;

Kutin Fran, kontrolor; Ludovik Ditrich in Ferdinand Gaspari, člani ravnateljstva. Člani nadzorstva: gg. Fran Arko, pl. Garzarolli Emil, Juvanec Ferdo, Jurca Fran, Kraigher Peter in Likon Ivan.

Pevsko društvo „Postojna“ priredi dne 25. t. m. to je drugo nedeljo po Veliki noči veselico v prid „Sokolskemu domu“. Ker ima veselica dober namen, pričakujemo obilno udeležbo. Tudi pa pozivljamo vse p. n. g. pevce, naj se sedaj udeležujejo vseh skušenj, da nam bo mogoče v velikem številu in z dobrim uspehom nastopiti. Tedaj na svidenje v torek dne 13. t. m. točno ob 8. uri zvečer.

Odbor Narodne čitalnice v Postojni se najtopleje zahvaljuje za velikodušni dar 150 K, ki ga je blagovolila nakloniti Notranjska posojilnica v Postojni v prid ljudske knjižnice.

Na velikonočni ponedeljek ob 4. uri priredi čitalnica v Št. Petru na Krasu veselico z igro „v Ljubljano jo dajmo“ in s petjem. Sodelovali bodo tudi tamburaši narodne čitalnice iz Rojane pri Trstu. Mladi svet se bo imel priliko nekoliko zasukati.

Čitalniški odbor v Št. Petru na Krasu izreka gospodu L. Cvetniču, c. kr. poštnemu uradniku, zdaj bivajočemu v Ljubljani, za poslane knjige za čitalniško knjižnico iskreno zahvalo.

Prvo slov. del. pevsko društvo „Slavec“ praznuje v središču Slovenije v beli Ljubljani petindvajsetletnico. Praznovalo se bo tri dni, 27., 28. in 29. rožnika. Povabljena so slovenska in sploh slovanska pevska društva, ki se bodo v teh dneh složno okrepila. da dospo do vzvišenega združenja vseh slovanskih pevcev.

Za sokolski dom je nabrala ob godovanju svojega soproga vel. g. Mara Lipovec 8 K. Iskrena hvala vrlim darovateljem!

Gostilničarje opozarjamo, da je občeznana češka pivovarna v Budejevicah ustanovila za Notranjsko zalogi svojega imenitnega piva v Postojni in v Trnovem na Kranjskem pri Ilirski Bistrici. Pivopivci, zahtevajte po vseh gostilnah to slovansko pivo, ker je v resnici izborna in ker daste zalogi od vsakega hl 20 v družbi „Sv. Cirila in Metoda“.

Velika škoda se je zgodila „Slovenskemu planinskemu društvu.“ Dne 30. marca je odnesel, v pravem pomenu besede, velikanski plaz Aljažev dom v vratih v Triglavskem sklopu, katerega je društvo pred kratkem zgradilo. Škode je za 20.000 K. — Naših gor se hočejo Nemci polastiti, povsod postavljajo nemške table itd., slovensko planinsko društvo pa čuva slovenska tla — pomagajmo prekornemu narodnemu društvu s prispevki, da bo znova zgradilo Aljažev dom v Vratih!

Pokojni sodni svetnik V. Martinak je volil družbi sv. Cirila in Metoda 1000 kron.

Nasilje. Državno pravdnštvo v Ljubljani je do pičice konfisciralo brošuro: „Slovenska visoka šola v Ljubljani.“ Na Dunaju in v Gradcu uganjajo Nemci nemoteno največja barbarstva, v Ljubljani pa se slo-

venskemu dijaštvu zamaši usta, da ne more ožigosati teh nekulturnih činov avstrijskih barbarov. Nasilje, ki uspešno tekmuje z Rauhovim na Hrvaškem! Slovensko dijaštvo že poskrbi, da drevesa državnega pravdnštva ne zrastejo do nebes.

Za 300 vinarjev je kupil konja konjski mešetar Janez Tekstar od Pavla Eršteta iz Hmelčiča. Eršte je bil pijan, Tekstar pa mu je v šali rekel, da mu da za konja 300 fickov ker Eršte ni mogel misliti, da ima Tekstar 300 fickov s seboj, je rekel: „Tak jih daj!“ Tekstar je denar naštel in dasi se je Eršte branil, takoj šel na Erštetov dom po konja. Zdaj bo pravda odločila, če taka kupčija velja. Lepo pa to ni, da se človeka v pijanosti na tak način spravi ob konja, ki je baje do 500 K vreden.

Narodno gospodarstvo.

Višja trgovska šola bi bila velikanskega pomena za ves narod. Tisti, ki bi jo pohajali, bi našli doma dober kruh, ker nimamo še dovolj višje naobraženih trgovcev. Po novi železniški zvezi z Dalmacijo se obeta procvit trgovini. Če Bosna pridobi konstitucijo, bo hitro napredovala in zato moramo z njo veliko bolj računati kot doslej. Naj bi merodajni činitelji storili vse, da bi se ta šola v Ljubljani, kakor hitro mogoče, osnovala.

„Slovensko eno in dvostavno knjigovodstvo“ je bilo povsod pohvalno ocenjeno. Cena s poštnino 4 K 80 h. Knjig je društvo Merkur že precej prodalo, vendar ne toliko, kolikor bi bilo pričakovati. Nihče naj ne vodi svojih knjig več nemško. Priporočamo knjigo v nakup.

Slovenskim trgovskim sotrudnikom! Trgovski sotrudnik g. M. K. v K. je pojasnil vsaki odjemalki, ki je zahtevala nemško cikorjo, da od nemške cikorje nimamo Slovenci koristi. Ko so se odjemalke prepričale o izvrstni kakovosti domače cikorje, so drugič vse zahtevale slovenski izdelek. Dobro bi bilo, odjemalkam sploh priporočiti tudi blago družbe sv. Cirila in Metoda. Nekaterne žene so tako preobložene z delom, da nimajo časa, prebirati časopise, te je treba pri vsaki priliki opozoriti na geslo „Svoji k svojim!“ Če bomo zahtevali domače blago, bomo prišli naprej, ne bo treba iskati kruha drugod!

S hranilnimi knjižicami obdarovani novorojenci. Od 1. junija 1907. l. je v mestu Mons v Belgiji v veljavi sklep, na podlagi katerega dobi vsak, v tem mestu rojeni, otrok belgijskih starišev takoj po rojstvu hranilno knjižico, glasečo se na en frank (približno 1 K), v last. Želi se, da vlagajo nadalje stariši otroku namenjene zneske na to knjižico. Stariši smejo na to knjižico denar tudi vzdigovati, vendar pa mora prvotni znesek t. j. 1 frank ostati vedno naložen, dokler otrok živi. Vzgledu mesta Mons je sledilo že 45 belgijskih občin, povsod v zadovoljstvo občanov. Na podlagi teh izkušenj se je nedavno sprožila tudi v zastopu južno-

francoskega mesta Marzela misel, da bi mestna občina darovala vsakemu novorojenemu marzeljanu — in takih je vsako leto približno 11.000! — hranilno knjižico v vrednosti 1 franka. Mestni zastop je temu predlogu naklonjen in mu najbrže pritrđi. Upa namreč, da bo določba, da mora biti 1 frank vedno naložen, vedno vzbujala zanimanje in željo, vlogo pomnožiti. Varčevanje bi se na ta način v prebivalstvu močno pospeševalo.

Promet v starih časih in danes.

V začetku se je najbrže ves promet izvrševal na vodi, plavajoče deblo je moralo opozoriti človeka na sredstvo in pot za prevaževanje blaga. Zato najdemo skoro pri vseh plemenih v začetku njihovega razvoja čolne.

Najprej so služile prometu reke. Šele pozneje so si ljudje osvojili širno morje. Zgodovina imenuje Feničane, ki so se prvi v ladjah spustili čez morje, postali so zaradi tega najbogatejši trgovski narod starega veka.

Že 700 let pred Kristom so Grki uspešno tekmovali z njimi. Grške ladje so bile krasne in velikanske. Kralj Hijeros je imel ladjo, zvano Sirakuzija. Tej so naložili 60.000 mer žita, 10.000 sodov nasoljenega, 20.000 stotov volne, 20.000 stotov drugega blaga, razven tega še jestvine za mornarje in 2000 vedrov vode. Seboj je peljala tudi ribnjak z živimi ribami. Trgovina se je v starem veku najlepše razvijala ob vodi. Porabljale so se za promet po suhem tudi steze in pota, a te niso imele take veljave, ker so bile slabe in nerabne za prevažanje večjih tovorov. Za napravo cest je pa treba že visoke kulture.

Ceste se nahajajo skoro pri vseh starejših izobraženih narodih, a le v manjšem številu.

Šele Rimljani so posvetili večjo pozornost prometu po suhem. Rimljani so prvi gradili ceste. Dolgost rimskih cest je znašala 10.220 geografskih milj. Gradili so jih 800 let.

Ceste so bile stoletja nosilke prometa, dotlej, da jih je prekosila železnica. Z rimskim cesarstvom so tudi ceste propadale. V srednjem veku je bilo le še malo vporabnih cest. Sicer so se tudi v tem času trudili modrejši vladarji za napravo cest, a ni se jim posrečilo. Mesta in trgi niso hoteli podpirati tega stremljenja. Po poročilih vemo, da so celo razdirali ceste, da bi preprečili prodiranje sovražnika, roparskih vitezov in druge sodrge, ki so vznemirjali ta čas svet. Tako so ceste popolnoma propadle. Za časa križarjev so bile tako slabe, da so se križarske vojske zaradi tega le počasi pomikale naprej. Največkrat so prehodile z velikanskim naporom le po 5 do 10 km na dan.

V 16. stoletju se je vsled novih iznajdb vzdignil promet na morju, dočim je na suhem propadal.

Tekom 19. stoletja je promet s pomočjo znanosti velikansko napredoval in sicer po suhem in po morju.

Parni stroji in parniki, moderne ceste in prekopi, pošta, telegraf in telefon služijo prometu. 27. sept. 1825 je prvič zdrčala lokomotiva med Stokton-Darlingtonom. A danes se križajo železniške proge po vsem svetu. Brzovlaki vozijo s hitrostjo 100 km in na Angleškem so v tekmah dosegli že 160 km v 1 uri.

Leta 1807 je napravil Fulton prvi parnik, ki si je osvojil že skoro ves promet na morju. V novejšem času se sicer zopet grade jadrnice, ker je premog postal predrag. Nekdo je preračunal, da 250.000 parnikov in jadrnic pospešuje zdaj promet na morju.

Promet na morju se je povzdignil tudi z napravo prekopov, ki so okrajšali ladjam pot. Najvažnejši je sueški prekop, ki loči Afriko od Azije. Preje je bilo treba voziti v Indijo krog Afrike. Umljivo je, da je vsled tega napredka vozna cesta zgubila veljavo, ako-ravno se je začetkom 19. stoletja začela zopet dvigati, kar je bila zasluga Napoleona, ki je tudi druge vladarje spodbujal, da so se začeli brigati za napravo cest. Danes pa je zopet upanje, da ceste ne bodo propadle — potreboval jih bo avtomobil.

S prometom se je razvijala tudi pošta, ki je nje-gova najvažnejša pomočnica. Telegraf in telefon veže vse dele sveta, ker pelje tudi čez morje.

Tako se je razvijal promet po suhem in po morju. V najnovejšem času pa se vresničujejo tudi visoki upi, ki jih je vneto gojil od nekdanj človeški razum. Odpira se nam nova prometna pot — pot po zraku. Pred kratkem so se posrečile iznajdbe, s katerimi bo mogoče določati zrakoplovu poljubno smer. Blizu smo torej času, ko se bomo po zraku vozili s kraja v kraj. Silno veselje navdaja ljudi ob teh iznajdbah. Kralji in cesarji se navdušujejo za zrakoplov in se zanimajo za vsak napredek. Zvonenje in grmenje topov je pozdravilo te dni v Monakovem grofa Cepelina, ko se je bližal v zrakoplovu mestu. In to veselje je tudi opravičeno.

Po svetu.

Ekspresni vlak v čakalnici. Pacifiški ekspresni vlak je predrl v Vindsoru kolodvorsko poslopje. Pet oseb je mrtvih, 20 ranjenih. Blizu postaje je počil parni kotel. Ubilo je strojevodjo in kurjača in vlak je drl naprej.

Ženski sodniki. Prva ženska sodnica je Kristen Kristensen na Danskem. Zvršila je višjo dekliško šolo, potem je službovala v pisarni ter obenem študirala pravo. L. 1906 je napravila izpit, ki je za sodnike na Danskem predpisan. Gospica Kristensen šteje 39 let in je zdaj uvrščena med danske sodnike.

Štiri tedne živi pokopani. Pred dobrimi tremi tedni je zasulo v rudniku Alpha v Novadi tri rudarje. Dasi delajo tovariši noč in dan, da odkopljejo zasuti vhod, vendar bodo minili najmanj še trije tedni, preden bodo mogli prikopati do ponesrečencev, kar se je po-

nesrečencem tudi sporočilo. Posrečilo se je namreč prebiti skozi zasipe precej debelo cev do ponesrečencev in po cevi se je speljala telefonska žica, da je mogoče govoriti s podsutimi. Skozi cev jim spuščajo jedila, pijače, smodke itd. in sicer toliko, da podsutim vsega preostaja ter sporočajo na svet, da se jim godi bolje, kakor komurkoli na zemlji. Vkljub strašnemu položaju so možje celo dobrega humorja ter so te dni sporočili na „gornji svet“, ako ne bo telefon bolje funkcioniral in ako ne dobe tople vode za kopanje, bodo šli. S telefonom je zvezan tudi gramofon, ki jim svira vesele pesmi.

Za kratek čas.

V šoli. Katehet: „Kaj je zakon?“ Učenec: „Zakon je tisti kraj, kjer trpe duše začasne kazni.“

Na nagrobni kamen je napisal nekdo svoji zakonski polovici te besede: Nobena solza te ne more več oživiti. Zato jokam po tebi.

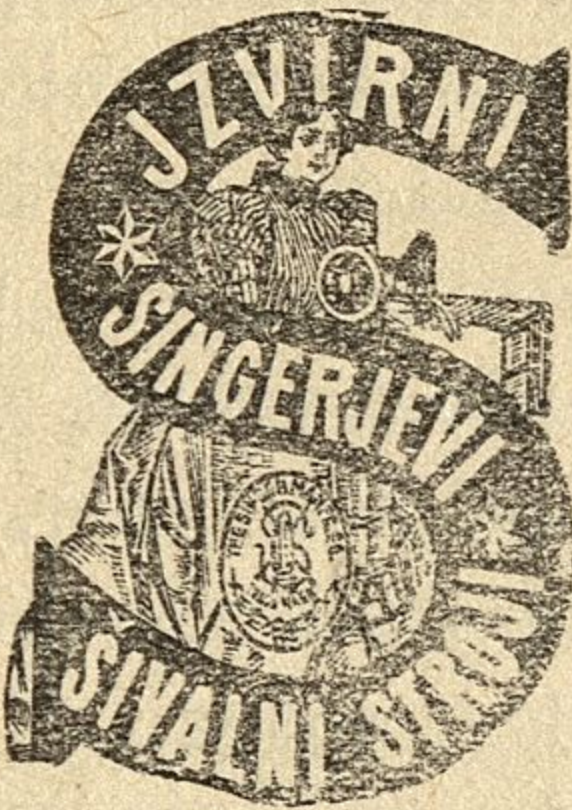
Med lovci. A: „Kako se moreš norčevati, ko si itak tudi ti obstrelil gonjača!“ B: „To je res, a on se vsaj piše za Zajca!“

Singer „66“

najnovejši in
najpopolnejši

šivalni stroj.

Singer Co. del. družbe za šivalne stroje
Kočevje, Glavni trg št. 79.

Singer

šivalne stroje

dobite samo po naših

prodajalnicah.

Notranjci! Podpirajte svoj list z oglasi! Naši oglasi so vspešni.

Loterijske številke.

Dunaj, 3. aprila	51	49	61	53	27
Brno, 7. aprila	14	1	65	67	25

Trpežni folc

navadno strešno opeko „Kavljar“ in zidno opeko izdeljuje ter ima v zalogi

Karol Jelovšek

e. in kr. dvorni založnik opek na Vrhniki.

Zastopnik

valjčnega mlina **Vinka Majdiča** iz Kranja. **Slavoj Jenko** ima zalogo za odjem na debelo v Trnovem in Podgradu.

Trgovci: „Svoji k svojim.“

F. Kutin v Postojni

priporoča

k bližajoči se stavbeni sezoni svojo zalogo

vedno svežega

Portland - cementa

po dnevni ceni.

Za voznike je velik hlev brezplačno na razpolago.

Naznanjam slavnemu občinstvu, da se bode pričelo na velikonočno nedeljo točiti

Češko deln. budejeviško pivo

v sodčkih.

Priporoča se za obilen obisk

restavracija Garzarolli v Postojni.

Kdor

hoče sebi in svojim otrokom odpraviti

kašelj

hripavost, nahod, oslovski kašelj, katar v grlu naj kupi zdravniško priporočene

Kaiserjeve prsne karamele

s 3 smrekami.

--- 5500 notarsko priznanih izpričeval. ---

Zavitek 20 in 40 h.

Škatlja 80 h.

Dobivajo se v sledečih lekarnah: J. Hus, Vipava; F. Bakarčić, Postojna; A. Bohinc in U. Trnkóczy, Ljubljana; K. Andigajne, Novomesto; D. Pirc, Idrija.

Rodoljubi, podpirajmo le domače trgovce in obrtnike!

FRANC KRAIGHER

krojaški mojster v Ljubljani
Kongresni trg 5 (Zvezda).

Priporočam se za izdelovanje

oblek za gospode.

Domače in inozemsko blago imam vedno v zalogi.

Cene zmerne! Delo solidno!

Postrežba točna.

**Ali ste že plačali naročnino za leto 1909?
Ne pozabite je odposlati.**

Prodajam 61 oralov svojega posestva

med temi 40 oralov lepe hoste
in 10 oralov travnikov.

Posestvo leži med Št. Jurjem in Celjem na Štajerskem. Od trga Št. Jurij je oddaljeno $\frac{3}{4}$ ure in v lepi legi. Cena je nizka po dogovoru. Prodajam ga, ker sem posedoval drugo v obližju Celja.

Kdor bi želel kupiti posestvo, naj si ga pride ogledat do 15. aprila. Ako bi se pa nihče ne oglasil, se bo posestvo razkosalo in prodalo. Kupci naj se zglasijo pri Adam Kinclju, trg Št. Jurij ob juž. žel.

BLAŽ ČATER, posestnik

občina Št. Jurij ob juž. žel., Spodnje Štajersko.

Notarska pisarna v Postojni

se nahaja od 6. aprila dalje
v hiši pl. Garzarolli-Salmič
v prejšnji odvetniški pisarni.

Slab želodec ne prebavi ničesar

ter povzročuje, da smo brez pravega teka, da boli želodec, da nam je slabo, da boli glava. Prav gotovo pomagajo proti temu

Kaiserjeve Metine Karamele.

Zdravniško preizkušene.

To sredstvo oživlja, pomaga prebaviti in krepi želodec.

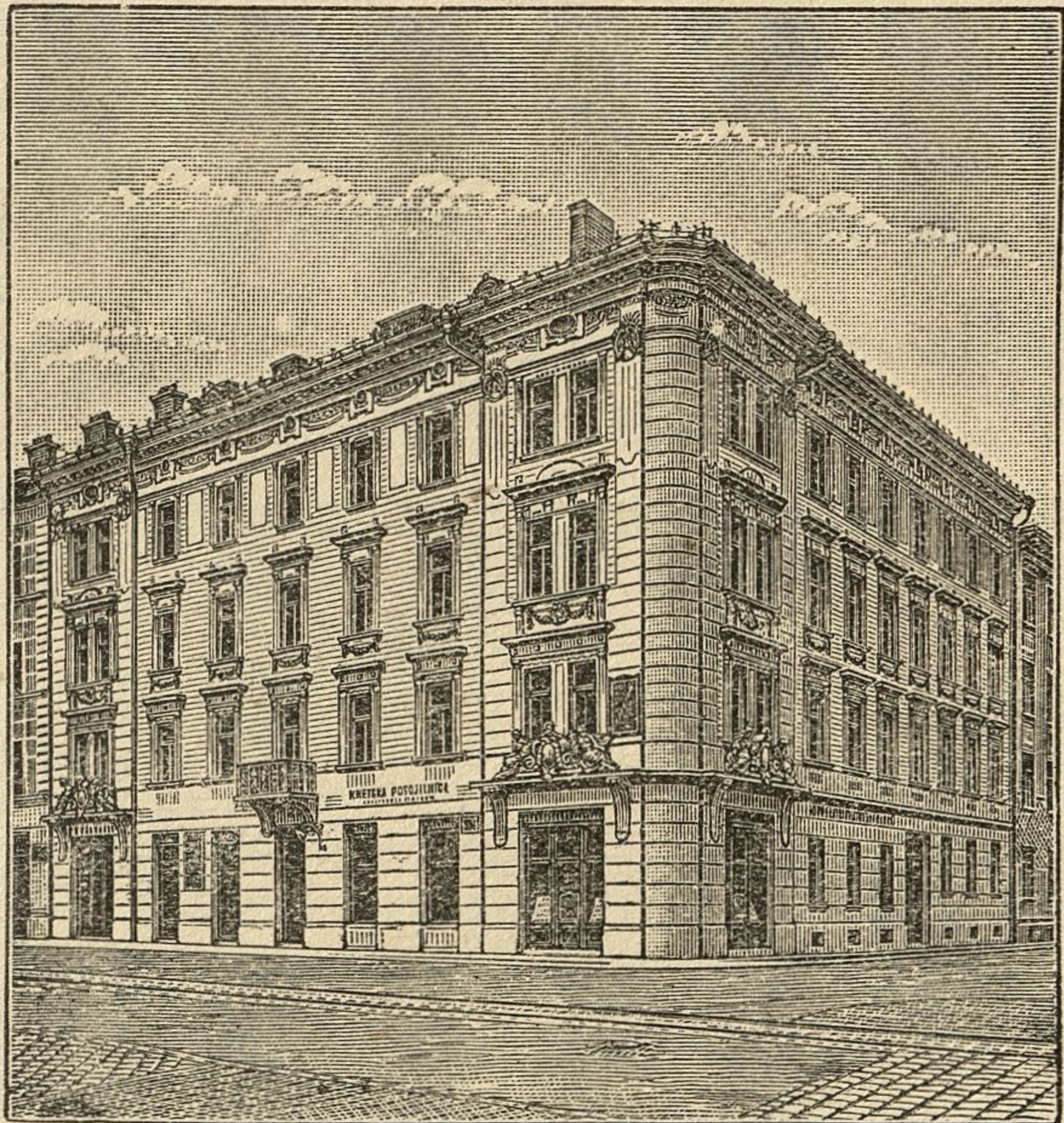
Zavitek 20 in 40 h.

Dobivajo se v sledečih lekarnah: **J. Hus**, Vipava; **F. Bakarčić**, Postojna; **A. Bohinc** in **U. pl. Trnkóczy**, Ljubljana; **K. Andigajne**, Novo-mesto; **D. Pirc**, Idrija.

Pozor! Kmetje! Pozor!

SVOJI K SVOJIM!

Popolnoma varno in najbolje naložite denar v

Kmečki posojilnici

— v LJUBLJANI —

(nasproti Figovca — v lastni hiši na Dunajski cesti).

Kmečka posojilnica v Ljubljani podpira kmetovalce in je pravi kmečki denarni zavod.

Vloge se obrestujejo po $4\frac{1}{2}\%$

V kmečki posojilnici je naloženo že nad 15 milijonov kron.

Rezervni zaklad čez K 300.000.

Za varnost pa še neomejeno jamči nad 3000 članov.

Kmečka posojilnica je edin slovenski denarni zavod, ki je vpeljal hišne nabiralnike vlog.

Svoji k svojim, kmetje!

Svoji k svojim, kmetje!

Kmečka posojilnica sprejema hranilne knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov denar.

Nova slovenska trgovina!

Lenasi & Gerkmán, Ljubljana.

Priporočá za pomlad in poletje: Najnovejše kamgarne in druga sukna za moške obleke. — Novosti raznega volnenega blaga za ženske obleke in bluze. Najrazličnejših vrst batisti, sateni, kambriki. — Velika zaloga perilnega blaga, šifona, gradelna, blaga za rjuhe in platna vseh vrst. — Fine garniture, odeje, preproge in zavese. — Solidne cene in točna postrežba!

Svoji k svojim!

Svoji k svojim!

Svoji k svojim!

V korist „Družbe sv. Cirila in
Metoda“

ČEŠKO PIVO

Češke delniške pivovarne v
Č. Budejevicah

■ ■ ■

Zalogi za Notranjsko:

Postojna Trnovo
na Kranjskem.

Svoji k svojim!

Priporočá se slovenska trgovina

Janko Česnik

Ljubljana, Lingarjeve ulice

- Zaloga** svilnatega blaga za bluze in obleke.
- Zaloga** modnega blaga za ženske bluze in obleke.
- Zaloga** modnega blaga za moške obleke in površnike.
- Zaloga** perilnega blaga, platno, šifon, inlet, domestik v vseh širjavah.
- Zaloga** raznovrstnih preprog linoleum, volnenih tapestu, jute i. dr.
- Zaloga** zaves, čipkaste bele, krem in barvaste.
- Zaloga** garnitur, volnenih in doma izdelanih odej i. t. d.

Cene nizke! — Poštena postrežba!

Notranjska posojilnica v Postojni

registrovana zadruga z omejenim poroštvo.

Posluje vsak torek in petek od 9.—12. ure
dopoludne.

□ □ □

Obrestuje hranilne vloge po 4³/₄% od dne vloge do dne dviga brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje sama.

Daje posojila proti vknjižbi po 5¹/₂% in amortizaciji najmanj 1¹/₂%, na osobni kredit po 6%.

□ □ □

Prošnje za posojila se sprejemajo le ob torkih, posojila se izplačujejo le ob petkih.